

Rådgivende Udvalg vedr. Trossamfund Kirkeministeriet

Kontorchef Pernille Esdahl
Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

den 3. november 2017

Vedr. Dansk Islamisk Trossamfund

Udvalget har den 26. oktober 2017 modtaget en henvendelse fra ministeriet (dok.nr. 130628/17), med en forespørgsel vedrørende en artikel i *Kristeligt Dagblad* af 25. oktober 2017, hvor undertegnede formand for Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund er blevet citeret. Ministeriet anmoder om en redegørelse for, om undertegnede vurderer, at udvalgets behandling af sagen "har været behæftet med sagsbehandlingsfejl og i givet fald, hvori disse består". Hvis der foreligger sagsbehandlingsfejl, anmoder ministeriet desuden om undertegnedes vurdering, om disse har en sådan karakter, "at det kan have betydning for den indstilling om godkendelse af Dansk Islamisk Trossamfund, som Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund har afgivet til ministeriet".

Ministeriets henvendelse sker på baggrund af et citat fra undertegnede:

"Vi undersøgte ikke, hvad IGMG var for en bevægelse, fordi vi ofte ser, at trossamfund samarbejder med internationale grupper. Set i bakspejlet burde vi have undersøgt det og skrevet i vores indstilling, at vi ville have en redegørelse [fra trossamfundet] om samarbejdet med IGMG, og så burde vi have gjort ministeriet opmærksomme på bevægelsen, og hvad de står for. Men der er også grænser for, hvor meget vi kan lave af efterforskning af de ansøgninger, vi får."

Udvalget har drøftet artiklen og de henvendelser undertegnede har fået fra journalisten Christian Birk. Udvalget har vurderet, at udvalgets behandling af sagen ikke har været behæftet med sagsbehandlingsfejl.

Det Rådgivende Udvalg vurderer ansøgningerne på grundlag af det materiale, udvalget har fået tilsendt. Hvis udvalget skønner, at der er uafklarede punkter eller manglende oplysninger, har udvalget i flere tilfælde bedt om supplerende oplysninger. I enkelte tilfælde har udvalget også gjort ministeriet opmærksom på, at der kunne være problematiske aspekter forbundet med en godkendelse, også selv om de formelle krav var overholdt. I de tilfælde hvor udvalget mente, at der kunne næres betænkeligheder ved at godkende en gruppe, er udvalget gået ganske langt med og brugt megen tid på at indhente oplysninger fra anden side end ansøgeren selv.

Udvalgets arbejde med at vurdere nødvendigheden af at indhente supplerende oplysninger adskiller sig i princippet ikke fra andre professionelle vurderinger, for eksempel i skattesager. Ligesom disse er der ingen garanti for en 100 procent tilbundsående vurdering hver eneste gang. Det er således noget helt andet end en “sagsbehandlingsfejl”, som jo drejer sig om, hvorvidt udvalget ikke har fulgt god forvaltningsmæssig praksis.

Udvalget får mange ansøgninger fra muslimske, kristne, buddhistiske og hinduistiske grupper som nævner, at de har et samarbejde med eller er tilknyttet en international organisation. Samarbejde har som regel at gøre med udlandshjælp og andre samfundsnyttige aktiviteter, herunder også assistance i forbindelse med valfart og besøg af ansøgenes hellige steder. I tilfælde, hvor der er tale om en “tilknytning”, plejer udvalget at undersøge den internationale organisations formål og virke.

Dansk Islamisk Trossamfunds ansøgning var en relativ kompliceret sag. Udvalget har afgivet tre detaljerede indstillinger (18. september 2015, 24. maj 2016 og 28. november 2016). Den endelige godkendelse blev meddelt den 13. januar 2017 af ministeriet.

Dansk Islamisk Trossamfund anførte i ansøgning af 18. september 2015, at “DIT samarbejder med IGMG ... ved internationale projekter og aktiviteter som pilgrimsrejse”. Dette samarbejde nævnes i udvalgets indstilling af 28. februar 2016 sammen med en lang række andre oplysninger. Som ovenfor nævnte citat i *Kristeligt Dagblad* noterer, ville udvalget i bagklogskabens lys og i dagens politiske og mediemæssige klima have spurgt til samarbejdet med IGMG også selvom IGMG ikke er en forbudt organisation.

Dansk Islamisk Trossamfund har i e-mail af 25. oktober 2017 henvendt sig til undertegnede med kopi af et brev af 24. oktober 2017 til ministeriet. Det fremgår af brevet af 24. oktober 2017 til ministeriet, at:

“Dansk Islamisk Trossamfund er en selvstændig organisation uden nogen påvirkninger fra andre organisationer eller personer. Vi samarbejder med 23 andre nationale og internationale foreninger, organisationer. Christian Birk forsøger blot som sine tidligere artikler, at binde moskéerne med Milli Gorus bevægelsen, AKP, Erdogan mv. Alle vores menigheder arbejder selvstændigt uden politisk påvirkning. Vi driver moskéer, hvor folk kan bede deres bønner.”

Det fremgår yderligere af brevet, at man arbejder inden for lovens rammer og gennem identitetsaktiviteter via lokale menigheder, at “udvikle borgere, der er indforstået med, at de er danske muslimer”.

I bogen *Moskeer i Danmark* af 2006, udarbejdet af professor Lene Kühle på Aarhus Universitet, fremgår følgende:

“I Danmark findes Milli Görüs ikke som en officiel betegnelse for en organisation. Til gengæld findes der en organisation dannet i 1986, som kalder sig DMGT. Forkortelsen står ifølge organisationens hjemmeside for Danimarka Müslüman Göcmenler Teskilati, hvilket betyder Sammenslutning af Muslimske Indvandrere Foreninger. Mange oversætter imidlertid DMGT til Danimarka Milli Görüs Teskilati, og indplacerer dermed DMGT som en danske afdeling af Milli Görüs i Tyskland ... Det er indlysende, at DMGT og Milli Görüs er tæt forbundne, men Milli Görüs i Danmark fremtræder som et netværk snarere end en organisation ... Det er værd at bemærke, at DMGT ikke blot er en religiøs organisation. Den hævder at

organisere 42 foreninger, herunder 13 kvindeforeninger ... og kun et fåtal af disse er moskeer.” (s. 90-92)

I e-bogen *Religion i Danmark 2017* udgivet af Center for Samtidsreligion, Aarhus Universitet, rapporterer Lene Kühle og cand.mag. Malik Christian Reimer Larsen, at moskéerne “tilknyttet DMGT (Milli Görüs) ... nu benytter navnet Dansk Islamisk Trossamfund” (s. 25) og yderligere, at Dansk Islamisk Trossamfund og menighederne er “en del af den internationale religiøse organisation Milli Görüs” (s.25).

Undertegnede har været i kontakt med Lene Kühle, som er i gang med et større projekt for Kirkeministeriet om moskéerne i Danmark med henblik på en præcisering af begreberne “tilknytning” kontra “samarbejde med”. I e-mail af 2. november 2017 forklarer Lene Kühle at:

“IGMG betegnes ofte af forskere som en paraplyorganisation, hvor man jo kan sige, at de samarbejder, men jo også sige, at man er tilknyttet uden at det betyder, at man nødvendigvis er indforstået med alt hvad de andre organisationer står for. Hvis du ser på IGMGs hjemmeside, på kortet her: <https://ajanda.igmg.org/placecategory/places/> så er der vist ni danske steder med, hvorunder moskéerne i DIT er. Det er derfor jeg siger tilknytning. Men der er ikke meget andet på den side, der indikerer at disse menigheder i Danmark opfattes som en integreret del af IGMG. Fx kan man ikke finde danske bedetider (men bedetider for alle tyske steder) og de nyheder der angår menighederne i Danmark har alle en form, der passer med ordet samarbejde.

Som sagt er forskerne meget enige om at se menighederne tilknyttet eller samarbejdende i IGMG som ret uafhængige. Dette er en historisk udvikling, da organisationen startede med at være hierarkisk, men at udviklingen de forskellige steder har gjort at menighederne er blevet forholdsvis forskellige. En vigtig faktor i dette har været om myndighederne har været samarbejdsvillige eller ej (som i Tyskland).

Der er også stor enighed om at begrebet islamisme måske er knap så dækkende for Milli Görüs som en overordnet beskrivelse. Milli Görüs startede jo som et politisk parti, som arbejdede for en islamisering af politik, men bl.a. Werner Schiffauer, som er den helt stor autoritet på feltet, argumenter for, at begrebet postislamisme er mere dækkende, da den islamiske stat ikke længere er på programmet. Så selve præmissen at MG (stadigvæk) er islamistisk er således skæv fra et forskningssynspunkt.

Jeg ved ikke om der stadig er fokus på Tysklands håndtering af MG, men Samim Akgönül, “Milli Görüs in France”, s.139-143 i *Islamist Movements of Europe ...* (2014) skriver at “for a decade (approximately 1985-95) Turkey pressured its European partners, and particularly Germany, to label Milli G a dangerous if not ‘terrorist’ organisation, and to limit its activities.” Det er jo svært ikke at se en sammenhæng her, da Diyanet, den officielle repræsentant for islam i Tyrkiet, både er en meget nær samarbejdspartner med den tyske stat og har været meget negativt indstillet over for MG (men er det ikke mere). I Tyskland har konflikten mellem MG og Diyanet været stærk, mens den næsten har været ikke-eksisterende i DK.”

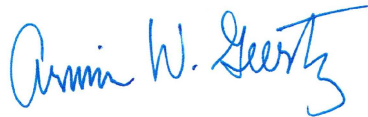
Sagen er tilsyneladende ikke så enkelt som *Kristeligt Dagblad* gør det til. Udvalget konkluderer, at DIT har et samarbejde med IMGGM og er tilknyttet i vag forstand. Det kan være forklaringen på, at DITs officielle twitter-side tilsyneladende sidestiller DIT med IMGGM.

Det afgørende er naturligvis, hvorvidt DITs aktiviteter og imamer har holdt sig inden for lovens

rammer og ikke så meget om, hvordan den tyske stat har håndteret IMGGM. Organisationerne i henholdsvis Danmark og Holland har udviklet sig meget anderledes end og har været selvstændige i forhold til IMGGM. Milli Görüs i Holland, som ligesom DIT har samarbejdet med hollandske myndigheder med integrationen af muslimer, har ifølge Dutch News i marts måned taget afstand fra den tyrkiske præsident Recep Tayyip Erdogan (<http://www.dutchnews.nl/news/archives/2017/03/dutch-turkish-mosque-groups-criticise-erdogans-latest-comments-trouw/>). For at understrege deres pro-integrations aktiviteter og at imødegå misforståelser har DIT den 31. oktober 2017 meddelt, at de vil udgive imamernes prædikener på dansk, således at offentligheden kan få indsigt i deres indhold og budskab.

Udvalget mener således ikke at der er grundlag for at revurdere godkendelsen af Dansk Islamisk Trossamfund. For at imødekomme kritik anbefaler udvalget, at ministeriet retter en henvendelse til DIT med anmodning om en redegørelse for forholdet mellem DIT og IMGGM og eventuelt hvordan deres twitter-side skal fortolkes.

Med venlig hilsen

Armin W. Geertz
formand